

To prav poučno delce je potrdilo tudi vis. č. knezoškofijstvo Ljubljansko. Stane 25 kr. (po pošti 30 kr.). Priporočamo jo posebno odrasli mladini in sploh slovenskemu občinstvu kot zabavno in vzpodbudno berilo.

D o p i s i.

Iz Štajerskega.)* (Ljudski učitelji in njih premeščenje.) Krivica nima miru. Ona si je vedno v strahu, da ji kdo ne umakne tal ter je ne trešči v brezno, katero si zasluži. Vsled tega pa gleda ona z vso skrbjo na to, da si utrdi tla. Po svoji strani ima celo prav, ako tako dela.

Da je v razmerah, v katerih živimo sedaj, več krivice, kakor pravice, tega nam ne ovrže nihče. To je očitno. Vsaka dežela, vsako mesto in še tudi po kmečkih srenjah imamo taci razmer v obilnem številu. Skorej po vseh teh so močje na vrhu, katerim taka moč, kakor jo drže v rokah, ne pripada.

V našem dež. zboru, tedaj v štajarskem dež. zboru, kdo je na vrhu? Nemci, liberalni Nemci imajo v njem prvo in odločilno besedo in vendar ljudstvo, v čegar imenu govoré, ni nič manj, kakor liberalno. Konservativno nemško in slov. ljudstvo je po celi deželi v veliki večini, naj si ga ogledamo po številu ali po davkih, ki jih plačuje, toda oča volinih skupin, stari vitez Schmerling, je te skupine tako porazdelil, da skorej ni mogoče ljudstvu, temu, kar se reče, da je domače ljudstvo, priti na vrh in dobiti moči v roke.

Nihče, tudi naši liberalci si o tem niso več v dvomih, za to pa se bojé, da utegne nazadnje vendar-le priti ura, ko jim to moč ljudstvo izvije iz rok ter jih potisne za steno. Zato pa so sedaj vse svoje moči napeli, da bi ne bilo to več mogoče.

Eden taci svodov, na katerih bi radi ljudstvo prepeljali tje, od koder bi mu ne bilo več mogoče priti na vrh, je ljudska šola. Z njo bi si radi utrdili tla, na katerih stojé po krivici. Ker pa šola ni še popolnem v njih rokah, dokler še ima ljudstvo kaj moči do učiteljev, za to se mora mu vzeti ta moč, naj velja kar rado.

In prav to namerava sedaj dež. odbor z novim načrtom postave, ki jo dobé kmalu dež. poslanci v razpravo — postave, vsled katere more dež. šolski svet vzeti učitelja z ene šole ter ga prestaviti na drugo, ne da bi bilo pravega uzroka za to. Niti okrajni in kamo-li, da more krajni šolski svet to zabraniti. V tem naj ima dež. šol. svet, nihče drug, prvo in zadnjo besedo.

Je-li take postave treba? Dež. odbor sam navaja nekaj uzrokov za tako potrebo, toda le-ti uzroki so že na prvi pogled piškavi in če premisli človek nasledke, ki bi vsled take postave prej ali slej nastali, mora reči, da je že v sami misli na tako postavu hudobija, katere je le zmožno srce — liberalca.

Učitelj, nad katerim visi meč take postave, ne sme in ne more biti druga, kakor šleva. On ne sme in ne more imeti drugega v očeh, kakor da dela po volji moč, ki so ravno na vrhu. Na to, čemu da je šola, na otroke, ki mu jih posljejo stariši v šolo, ni mu treba imeti skrbi, da se le unim možem ne zameri, to je njemu edina skrb. Gorjé, če se njim zameri, proč mora, Bog vé, kam mora in še ziniti ne sme ali se pa pritožiti kje, češ, da ni kriv. Deželni šolski svet hoče tako, to mu bodi-dosta!

Šola, otroci, učitelj — vsi se s tako postavo izročijo deželnemu šol. svétu na milost in nemilost in pa, kar je huje, v roke ljudi, na katere šolski svét posluša. Slov. učitelj — po njem pa bi že celó bilo, ako obvelja taka postava. Kak porednež kje — pri nas ne manjka taci — piše v kak nemšk list, da zanemarija učitelj nemščino ali da si ne leži v laséh z duhovščino in da je torej z njo tudi enaci misli gledé šole, to je zadosti, da se mu priposlje ukaz: Proč s teboj v — gore!

Misli, visocih misli do sebe sicer nimamo ali to lahko rečemo, da si časti preroka ne la-stimo, če rečemo, da je dež. odbor imel prav naše slov. učitelje v misli, kadar se je odločil za načrt take postave. Ako dež. zbor vzprejme ta načrt za postavu, dobó z njo dež. šolski svét, ki šteje, ako izvzememo zastopnika graške in naše škofije, same Nemce in to liberalce v svoji vrsti, naše učitelje popolnem v svoje roke. Več mu za sedaj ni treba. Drugo se poda potlej že samo po sebi. Tako se iznebi liberalstvo strahu, da mu pošteno ljudstvo izpodbije kedaj noge.

*) Nekoliko zakasnjeno. Iz poznejših poročil izvemo, da je vendar šolski oddelek deželnega zbora to nevarno „novelo“ odvrnil in vrnil deželnemu odboru. Enoglasne, združene pritožbe iz vseh krajev tedaj niso bile „bob ob steno“.

Zoper nemško, liberalno učiteljstvo take postave ni treba, le-ti so tako na strani dež. šol. sveta v sestavi, v kakoršnji se nam kaže v teh naših dneh.

Svesti pa smo si zato, da se izrekó vsi slov. in istotako nemški konservativni poslanci zoper tako postavó. Tudi liberalnih nemških poslancev bode nekaj na njih strani, saj menimo, da še niso vsi dali slova — pameti in pravici.

Grob, noben grob ni preveč globok, da se vanj ne pokoplje načrt te postave.

„Slov. Gospodar.“

Iz Krškega. Na prizadevanje učiteljstva tukajšnje ljudske šole ustanovil se je pri nas »gospojinski odbor za pogostovanje ubogih šolarjev«, kateremu na čelu je prebl. gosa Josipina Hočevarjeva. Udje te šolarske kuhinje plačujejo na mesec primerne doneske (med njimi imenovana bl. gosa Hočevarjeva sama po 20 gld.), ali pa jemljó primerno število otrok opoludné na dom. Za druge pa se plačuje v neki hiši opoludné primerna hrana. Na ta način se pogosti vsak šolski dan do 50 otrok iz okolice, ki bi morali drugače lačni čakati na popoldanski pouk. Koliko pomore taka naprava k rednemu šolskemu obiskovanju in k boljšemu napredku, to vé vsak učitelj le predobro. Zato naj bi se ta vzgled posnemal tudi drugod! Krškim gospém in gospodom pa bodi izrečena prisrčna zahvala za ta ljudomili čin!

— **Poziv!** »Pedagogičsko društvo« v Krškem prosi vse one gospode pisatelje, ki imajo pripravljen kak spis za »Pedagogični letnik«, katerega bode izdalo imenovano društvo, naj istega blagovolijo kmalu doposlati.

Ob jednom se p. n. učitelji, učiteljice in šolski prijatelji z nova uljudno vabijo, da v obilnem številu pristopijo k društvu, ker le z skupnimi močmi bode mogoče krepko napredovati in obširen »letnik« izdati. — Letni donesek je 1 gld.

Odbor.

Z Bohinjske Bistrice. (Zahvala.) Kakor lansko leto, poslalo je tudi letos našej dvo-razrednici, za napredek in povzdigo šolstva vneto, prekoristno društvo »Národna Šola«, prav lepo darilo in sicer: 200 spisovnic, 100 lepopisnic, 50 številnic, 78 risank, 3 tucate svinčnikov in toliko peresnih držal ter škatljico peres, za koji dar se podpisana v svojem, krajnega šolskega sveta in učeče se mladine imenu najprisrčneje zahvaljujeva, želeč mu mnogo, mnogo blagih podpornikov.

Dragotin Bernard,
šolski voditelj.

Josip Sodja,
kr. šol. sveta predsednik.

Iz Preske. (Zahvala.) Slavno društvo »Národna Šola« v Ljubljani je tukajšnji mladini za majhno vsoto blagovolilo podeliti različnega šolskega blagá. Za blagi dar se v imenu šolske mladine prisrčno zahvaljuje

Fr. Praprotnik,
učitelj.

Iz Ljubljane. Iz deželnega zbora v 30. dan dec. preteč. l. (Dalje.) V glavni razpravi poprime prvi baron Apfaltrern za besedo, ter toži o mnogih troških za ljudsko šolstvo, kajti danes potrebuje se za isto vsega vkupe 261.000 gld., ne da bi se računile ogromne vsote, katere imajo občine za šolske zgradbe in za stvarne potrebsčine ljudskih šol, tako, da se proračun normalno-šolskega zaklada z orjaskimi stopinjami bliža ogromni potrebsčini 300.000 gld. in le malo let bode še preteklo, pa bomo imeli to vsoto na rovaši deželnega zaklada. To je za deželo res ogromna zahteva. Vprašanje pa nastaja, je li ljudsko šolstvo, za katero davko-plačevalci toliko žrtvujejo, tudi svoji nalogi popolnem kos? Govorniku se zdi, da temu ni tako. Le mala peščica ljudskih šol ustreza namenu. Njemu se zdi, da se preveč hrepení po višjih stanovih, da se v srednje šole silijo krogi, ki niso zato poklicani, ki nimajo niti zmožnosti in sredstev za to, in baron Apfaltrern se boji, da se bode ustvaril takozvani inteligentni proletarijat, ki ne bode imel prostora ne v šolah, ne v uradih. Kranjska dežela toliko blagoslovljena po davkih in raznih prikladah, pač nema poklica, vzrejati tak znanstveni proletarijat, kateri ne bode našel nikjer službe. Iz tega razloga priporoča Apfaltrern le jednorazredne ljudske šole, svari pa, da bi se obstoječe razširile. Šolska deca se jako malo uči v sedanjih ljudskih šolah za kmetisko življenje. Slabo se naučí brati in pisati, o računstvu pa še govora ni. Sploh pa se ne ozira nič na želje prebivalstva sosebno kmetškega. Ono je spoznalo in še zdaj odločno zahteva, da se njih deca v šoli tudi nemški uči. Torej je sveta naloga deželnega zbora, kateri vender v prvi vrsti razpolaga z novci kmetovalca, da se ozira tudi na istega toliko opravičene težnje radi nemškega pouka. Pa seveda narodna stranka obdala je kranjsko deželo krog in krog s kitajskim zidom, in žalibog se ni odslej posrečilo razrušiti ga niti na jedni strani. Baron Apfaltrern pravi potem, da ne nasprotuje slovenskemu jeziku, da pa slovenski poslanci ne koristijo národu, ako se tako branijo nemščine, ter navaja v izgled Poljake, ki se tako silno zavzimajo za

nemški jezik. Nemška meščanska šola v Krškem hoče se sedaj, komaj da je ustanovitelj zatisnil oči, tudi posloveniti. Že se pripravlja velika vrsta, prava črna vojska prošenj in peticij od občin okraja krškega, da bi nemški jezik v tej šoli stal v kotu, postal prava pravcata »Aschenbrödel«. Finančni odsek stavi danes po profesorji Šukljeju nasvet, naj se dovoli za pouk v drugem deželnem jeziku »ubornih« 600 gld. in zakaj, zato, da bi se Kočevci poslovenili. »Narodni Soli«, slovenskemu »Schulverein«, dovoli se leto za letom 100 gld.; Bog obvaruj, da bi Nemci zahtevali jednako podporo za nemški »Schulverein«. Seveda je to malostna vsota, a slabo je uporabljena. Ako donša kranjsko prebivalstvo tolike žrtve za ljudsko šolo, naj bi bil v njej nemški pouk pač tako urejen, da bi si Kranjci tudi izven dežele mogli služiti svoj kruh.

Deželni predsednik baron Winkler pravi, da ima kot načelnik deželnega šolskega sveta marsikaj popraviti, kar je predgovornik trdil, kajti predgovornik je popolnem napačno tolmačil obstoječe odnose. Kar se tiče jednorazrednih ljudskih šol, bil je deželni šolski svet zmirom odločno tega mnenja, da naj se iste ustanovljajo le ondu, kjer so v istini potrebne in da se razširijo le v krajih, kjer je to neobhodno potreba.

Nepotrebne jednorazrednice se niso zidale, niti, kjer ni bila zahteva opravičena, razširjevale. Postopalo pa se je strogo po državni šolski postavi. Kjer je bilo 40 za šolo godnih otrok, tam se je ustanovila jednorazrednica; kjer 80, dvorazrednica; in kjer 120, trirazrednica; a to vse le po mogočnosti, ne da bi se bila prav strogo izvrševala postava, kjer se je mnogo ozirati na krajne razmere in na druge odnose. Da se nemški jezik uči na večrazrednih ljudskih šolah na Kranjskem, temu deželni predsednik baron Winkler nikakor ne ugovarja. Tudi on temu polnim srcem pritrjuje, a samo tam, kjer je res potreba. V obče se pa more naglašati, da se za nemški pouk na ljudskih šolah na Kranjskem danes nič manj ne stori, nego se je odredilo l. 1870, po tedanjem deželnem šolskem svetu. Takrat se je reklo v ukazu: ko zadobé v prvem in drugem razredu učenci ljudskih šol znanje v branji in pisanji v slovenskem jeziku, potem se sme pričeti v tretjem razredu s poukom v nemškem jeziku. In tako se ravna še danes. Smoter vzgoje pa je pri učencih ljudskih šol jako različen, po tem se morajo učitelji ravnati. Reči se mora, da so poročila o uspehih učenja nemškega jezika dovolj ugodna, a tega se ne sme zahtevati, da bi bilo učenje tudi temeljito. Ljudska šola nema namena, da bi se nemški jezik poučeval v tolikej meri, da bi učenci morda nemške klasike prebirali, temveč le, da se napravi neka podstava, na katero se potem v srednjih šolah dalje zida. Gotovo pa je, da učenci ljudskih šol prihajajo na srednje šole Ljubljanske na pr. s popolnim zadostnim znanjem nemškega jezika. Res je, da se iz kraja borijo z oblikami, z izrekom, a vender prinese seboj lepo »copia verborum« in jako izvrstno slovniško znanje, katero postane na višjih razredih gimnazije dovršeno. Deželni predsednik baron Winkler zatrjuje, da je sam nemške naloge slovenskih gimnazijcev čital in bil jako razveseljen, kako izvrstno so bile izdelane; čudil se pa temu ni, ker mu je znan izredni talent Slovencev za druge jezike. Ni treba torej skrbeti, da bi ne bilo v Kranjski obeh deželnih jezikov dovolj večjih učiteljev in uradnikov. Da bi se pa otrok, kateri ima namen polje obdelovati, učil nemškega jezika, to bi pač ne imelo nobene koristi, kajti pozabil bi malo znanje nemškega jezika v malo letih. — Tisti slovenski otroci pa, ki hočejo učiti se obrtnije in trgovine, se že priuče nemškemu jeziku. Kar se tiče Krške meščanske šole, katerej, kakor se je predbacivalo, da se hoče kratiti po ustanovniku določeni namen, ima deželni predsednik opomniti, da bodo oblastva čuvala, da se ustanovno pismo popolnem izvrši. Deželni šolski svet je prva korporacija, katera ima v tej zadevi odločevati; doslej še ni imela povoda kaj odločiti, sploh se s to zadevo baviti, torej so vsa predbacivanja neumestna. (Dalje prih.)

— Metelko-tova darila (šest po 42 gld.) se bodo po njegovi blagi ustanovi s l. maja 1858. l. delila ljudskim učiteljem na deželi, kateri se lepo vedéjo in ki goje slovenščino in sadjarstvo v ljudski šoli. Prošnje za-nje ravnaajo se do c. kr. deželnega šolskega sveta ter se oddajajo pri dotičnih c. kr. okr. šol. svetih do 15. februarja 1887. l.

— »Drobtinice Slomškove« obujene. V katoliški družbi je bilo te dni sproženo, da naj bi se tako priljubljene, pa zaspale »Drobtinice« jele zopet na svetlo dajati. Kdor bi imel kake primerne tvarine ali namen o tem kaj posebnega pisati, ali sicer kaj svetovati i. t. d., se utegne užé zdaj oglasiti pri g. prof. dr. Lampetu.

— Znanstveno-zabavni večer »Slovenskega učiteljskega društva« preteč. sredo v 26. dan t. m. je bil prav živahen. Predsednik društvu je govoril o napakah pri slovenskem govorjenji in pisanji. Venec večeru pa je bilo petje.

— Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je imelo v 19. dan preteč. m. svojo VII. sejo. Prvemestnik prečita nacrt oklica do sl. načelnistev Ciril-Metodovih podružnic, v katerem se opozarjajo na to, da se ples in prehrupne zabave ne strinjajo z načeli naše družbe, ki je osnovana na katoliško-narodni podlogi, torej morajo plesi izostati in slavna načelnistva naj strogo pazijo na to, da se v vzporedi veselice ne vzprejme ničesar, kar bi nasprotovalo nraвному in katoliškemu čutu našega národa. Oklic se odobri ter razpošlje podružniškim načelnistvam.

Štev. 65.

okr. šol. sv.

R a z g l a s.

V šolskem okraji Kranjskem so razpisane sledeče učiteljske službe:

a) na trirazrednici v Cerkljah druga služba s 450 gld. letne plače, stalno oziroma tudi začasno;

b) učiteljska služba na enorazrednici v Sorici s 400 gld. letne plače, z opravilno doklado in s stanovanjem.

Prošnje, v katerih se imajo pridjati sprčila in dokazi dosedanjega službovanja, naj se po postavnem potu do 15. svečana 1887. l. vlagajo pri podpisanem uradu.

C. kr. okraj. šol. svet v Kranji v 21. dan januarja 1887. l.

Razpis učiteljske službe.

Na enorazrednici v Polhovem Gradcu s 450 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne in s stanovanjem oddala se bode za trdno učiteljska služba.

Prošnje za njo naj se postavnim potom oddajajo do 10. februvarja 1887. l. pri podpisanem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okraj. šol. svet za okolico Ljubljansko v Ljubljani v 7. dan jan. 1887. l.

Razpisa učiteljskih služeb.

V šolskem okraji Litijem se bodeti za trdno ali začasno oddali učiteljski službi, in sicer: na dvorazrednici na Vačah II. učit. služba s 400 gld. letne plače (brez stanovanja); na čveterorazrednici v Šmartinem pri Litiji IV. učit. služba s 400 gld. letne plače in s stanovanjem.

Prošnje za obe te službi naj se oddajajo tñ do 25. januvárja 1887. l.

C. kr. okraj. šol. svet v Litiji v 9. dan jan. 1887. l.

Št. 71.

okr. šol. sv.

Razpis učiteljske službe.

Na čveterorazrednici v Senožečah bode se za trdno ali začasno oddala IV. učit. služba s 400 gld. letne plače.

Prošnje do 24. februvarja 1887. l.

C. kr. okraj. šol. svet v Postojini v 20. dan jan. 1887. l.

Vizitnice

na lepem in trdnem papirji, v različnih velikostih, natiskujejo se po najnižji ceni. 100 komadov po 40, 50, 60, 70 kr. itd.

V J. R. Milic-evi tiskarni je ravnokar v tretjem natisu na svitlo prišla

Pesmaričica po številkah

za nežno mladino.

Sestavil Anton Foerster.

Cena 15 kr., po pošti 5 kr. več.